

UNIVERZITA PALACKÉHO V OLOMOUCI

FILOZOFICKÁ FAKULTA

KATEDRA SOCIOLOGIE, ANDRAGOGIKY A KULTURNÍ ANTROPOLOGIE

GENDER A SPORTOVNÍ TANEC

Bakalářská diplomová práce

Obor studia: Aplikovaná ekonomická studia-Sociologie

Autor: Lucie Daňková

Vedoucí práce: Mgr. Martin Fafejta, Ph.D.

Olomouc 2019

Čestné prohlášení:

Prohlašuji, že jsem bakalářskou diplomovou prací na téma „*Gender a sportovní tanec*“ vypracovala samostatně a uvedla v ní veškerou literaturu a ostatní zdroje, které jsem použila.

V Olomouci dne.

Podpis

Poděkování

Děkuji Mgr. Martinu Fafejtovi, Ph.D., za laskavý přístup, podnětné rady a odborné vedení diplomové práce. Dále děkuji rodičům dětí tanečníků, kteří byli ochotni podílet se na výzkumu. Poděkování patří také mé rodině a mému příteli za podporu a trpělivost.

Anotace

Jméno a příjmení:	<i>Lucie Daňková</i>
Katedra:	Katedra sociologie, andragogiky a kulturní antropologie
Obor studia:	<i>Aplikovaná ekonomická studia – Sociologie</i>
Obor obhajoby práce:	<i>Sociologie</i>
Vedoucí práce:	<i>Mgr. Martin Fafejta, Ph.D.</i>
Rok obhajoby:	2019

Název práce:	Gender a sportovní tanec
Anotace práce:	Bakalářská práce „Gender a sportovní tanec“ představuje názory rodičů dětí, které se věnují tanci. Zaměřím se na jejich vnímání tanečnicků mužského pohlaví. Cílem bude popsat faktory, které ovlivňují rodiče při rozhodování, zda přivést chlapce do tanečního kroužku. Dílčím cílem je charakterizovat jaké stereotypy týkající se maskulinity ovlivňují rodiče při rozhodování.
Klíčová slova:	Gender, homosexualita, stereotypy, tanec
Title of Thesis:	Gender and sport dance
Annotation:	This Bachelor's thesis „Gender and sport dance“ represents opinions of parents of children, who are dancing. I will focus on perception of male dancers. My goal will be to identify and describe the factors that affect parents in making decision, if they are would bring a boy to the dancing group. My partial goal is characterise the stereotypes regarding masculinity affect parents in the process of making decision.
Keywords:	Gender, homosexuality, stereotypes, dance
Názvy příloh vázaných v práci:	Příloha č. 1 Etická smlouva
Počet literatury a zdrojů:	17
Rozsah práce:	44 s. (54 202 znaků s mezerami)

Obsah

ÚVOD	7
TEORETICKÁ ČÁST	8
1. Gender	8
1.1. Společnost	8
2. Stereotypy	10
3. Identita	13
4. Homosexualita	16
5. Maskulinita	18
6. Tanec	19
EMPIRICKÁ ČÁST	21
7. Metodologie výzkumu	21
7.1 Základní výzkumná otázka	21
7.2 Metodologie	22
7.3 Metody sběru dat	22
7.4 Zkoumaný vzorek účastníků výzkumu	23
7.5 Průběh rozhovoru	24
7.6 Etická pravidla	24
7.7 Zpracování dat z rozhovorů	25
8. Výsledky výzkumu	26
8.1 Pozitivní motivace	26
8.2 Překážky	32
ZÁVĚR	38

LITERATURA A ZDROJE	40
SEZNAM SCHÉMAT	42
SEZNAM TABULEK	43
SEZNAM PŘÍLOH	43
PŘÍLOHY	44

ÚVOD

Pro svou práci jsem si zvolila téma genderu v tanečním sportu. K tomuto tématu jsem se rozhodla z důvodu, že mám k tanečnímu světu velice blízko. Popularita tance v České republice vzrůstá, o čemž svědčí nárůst tanečních škol a neutuchající zájem nových tanečníků. Osobně se věnuji tanci aktivně již 15 let, a tudíž dokáži analyzovat prostředí, které je mi velmi dobře známé a vím, jaká je situace v tanečních školách. Pohybové vyjádření v souvislosti s genderem se ukazuje jako vhodné ke studiu a sledování určitých souvislostí.

Taneční školy navštěvují převážně dívky, chlapců je nedostatek, a proto jsem chtěla svým výzkumem popsat faktory, které ovlivňují rodiče při rozhodování, zda přivést chlapce do tanečního kroužku. Budu zkoumat názory rodičů dětí, které se věnují tanci. Zaměřím se na jejich vnímání tanečníků mužského pohlaví. Dílčím cílem bude charakterizovat, jaké stereotypy týkající se maskulinity ovlivňují rodiče při rozhodování. Z tohoto důvodu budou předmětem mé práce genderové stereotypy ve společnosti ve spojení s tancem. Práce obsahuje kapitoly o genderu, stereotypech, identitě, homosexualitě, maskulinitě a stylech tance.

Praktickou částí mé bakalářské práce je výzkum, který bude prováděn kvalitativní metodou za pomoci 7 polostrukturovaných rozhovorů. Odpovědi jsou zaznamenány na diktafon v příjemném prostředí panelového bytu a zkoumaný soubor tvoří rodiče tanečníků nebo tanečnic. Analýza dat proběhla za pomoci metody vytváření trsů a výsledkem budou vytvořené kategorie (témata) probírané účastníky v rozhovorech, související s tím, zda přivést chlapce k tanci. Dle výše stanovených cílů vznikne také subkategorie, zabývající se tím, jak účastníci výzkumu vnímají tanečníky mužského pohlaví.

TEORETICKÁ ČÁST

1. Gender

Pokládám za důležité nejprve vysvětlit, co vlastně slovo gender znamená. Ve společnosti se výraz užívá stále častěji a může docházet k jeho nepochopení. *„Na první pohled by se tedy mohlo zdát, že termín gender je zaměnitelný s termínem pohlaví. Pojem pohlaví však postihuje pouze biologický rozdíl mezi muži a ženami, odkazuje k fyzickým rozdílům mezi jejich těly. Pojem gender popisuje rozdíly psychologické, sociální, historické a kulturní.“* (Jarkovská, 2004, s. 21) Domnívám se, že pojem patří k jednomu z faktorů ovlivňujících náš život. Pod pojem gender lze zařadit to, jak na lidi kolem nás působíme a jaký názor si o nás udělají. Nezáleží na tom, jaké je naše biologické pohlaví, ale jak nás společnost vnímá – hraje tu roli i tzv. genderová atribuce ze strany společnosti. O pojmu gender lze říci: *„Vzhledem k tomu, že gender je sociální konstrukt a počet genderů je dán sociálně, teoreticky jich může být nekonečně mnoho.“* (Fafejta, 2004, s. 31) Ve Velkém sociologickém slovníku je pojem gender vysvětlován jako hromadný rys toho, jak se se člověk projevuje, což je důsledkem působení kultury a stereotypů známých o obou pohlavích. Rozdíl mezi pohlavím a genderem tkví v tom, že pohlaví je biologický jev daný dle pohlavních orgánů, kdežto gender je produkt společnosti. (Petrušek a spol., 1996, s. 339) Gender označuje kulturně vytvořené odlišnosti mezi muži a ženami. Pro člověka přestává být směrodatné pohlavní ústrojí, ale klade se důraz na sociální pohlaví.

1.1. Společnost

Společnost je skupina osob, která má určitá pravidla, normy a identifikuje se za určitým cílem. Vyvíjí se a společně s pojmem lidstvo je brána jako celek. (Sociologická encyklopedie, 2018) *„Společnost je systém vzájemných vztahů spojující jednotlivce.“* (Giddens, 1999, s. 32)

Společenství hraje velmi důležitou roli ve formování člověka. Společnost, ve které se pohybujeme, si vytváří vlastní mýty, stereotypy, názory na situace, pravidla, předpisy a jiné. Tímto jsou vytvářena lidská chování, činy a tužby. Nejen tyto prvky, ale i postupy jsou formovány společností, což si většina lidí neuvědomuje. Člověk se ve společnosti musí adaptovat na okolní podmínky, ovlivňuje ho kultura, ve které se zrovna nachází. Jedna kultura může chápat genderovou identitu jinak než společnost odlišná. Co je v jedné společnosti bráno jako norma (tzv. normální) může být v jiné kultuře bráno jako odchylka od normy. (Fafejta, 2004, s. 9) Ve společnosti mají velmi důležitou roli instituce, mezi které patří i gender. Určují lidem, jak mají reagovat, stanovují, co je normální a jak mají reagovat za určitých okolností. Vymezují, jak situace uchopit a uvažovat o nich. Díky institucím jsou poměry pochopitelné a jednodušeji uchopitelné. Instituce zachovávají společenské normy. Chováme se podle určitého vzorce a situace už jsou pro nás zažité a určitou zvyklostí. Automaticky vykonáváme naučené situace, nad kterými ani neuvažujeme. Mezi důležité instituce, které nás v životě v mnohém ovlivňují, patří rodina, vzdělávací zařízení a média. Pokud se ve společnosti vzepřeme předpisu institucí, setkáme se s nepochopením či odvržením, jelikož dáváme v sázku jistý společenský řád.

2. Stereotypy

Stereotypy existují v každé společnosti a jsou to naše představy o chování určité skupiny lidí. Všichni víme, že ženy pečují a zkrášlují svůj vzhled více než muži. Tím se ženy od mužů zpravidla odlišují. Ženy používají make-up a na ulici běžně nepotkáváme muže se stíny na očích a výraznou rudou rtěnkou. Je zažité, že muži chodí v kalhotách. Nejedná se však pouze o úpravu obličeje nebo o typické kousky oblečení pro ženy a muže, ale i o péči jiných částí těla. Ženy demonstrují příslušnost ke svému pohlaví depilací různých částí těla, zpravidla dolních končetin. Někteří muži si naopak myslí, že oholení mužských nohou jsou zženštilé postupy. Stereotypy svým významem představují názory člověka o tom, jaké máme mít chování a myšlení v komunitě, bez ohledu na to, v jaké situaci se osoba nachází. Sociální zvyklosti definují ve společnosti to, jak mají ženy a muži vypadat, co mají dělat a jak se prezentovat. Stereotypní vnímání mužů a žen jsou ovlivňovány také společností. Každá společnost má své vlastní návyky. Jsou tu společnosti, kde jsou věci jinak, než jsme sami zvyklí. V některých kulturách je naopak běžné, že se chlapi líčí a oblékají si sukně. V naší společnosti je typické, že domácí práce vykonává žena, která udržuje pořádek a pečuje o děti. Muž je stereotypně vnímán společností jako hlavní živitel rodiny. I to se v jiných kulturách může lišit a manželé či partneři si role vymění a je to naprosto běžné. Rozdílnost mezi ženami a muži jsou příliš velké, protože se diferencují chováním, svými projevy a také vzhledem. Zmiňovala jsem už oblékání, kdy každé pohlaví má typické oblečení, které je dáno pohlavními rozdíly (např. sukně, šaty, spodní prádlo). Také se muži a ženy liší péčí o vzhled a tělo, příkladem je make-up, dekorativní kosmetika atd. Ženy používají při každodenních běžných činnostech jiné pohyby a gestikulaci, muži jinak chodí, sedí, pohybují se.

Od malička jsme vychovávaní rodinou a okolím, jaké chování přísluší typu maskulinity nebo feminity. Je však na každém člověku, jenž je členem společnosti, zda a jak moc tato pravidla respektuje. Ustálený typ jednání se projevuje nejen u osob dospělého věku, ale i u nedospělých jedinců. U dětí se genderová identita

projevuje s větší intenzitou než u dospělých jedinců. Lidé znají pravidla a normy, které od nich společnost vyžaduje a snaží se sociální řád dodržovat.

Úzkou spojitost se sociálním řádem mají v chování člověka právě stereotypy. Společenský systém nám tato všechna stereotypní pravidla stanovuje. Řád má hluboký význam a je základním kamenem společnosti. Tím, že někteří lidé nesplňují dané normy sociálního řádu, jsou postaveni mimo skupinu a mohou se cítit nepříjatí. Jedná se například o lidi, kteří nevyznávají heterosexuální orientaci apod. Homosexuálové se mohou cítit diskriminovaní a odsuzovaní, protože některým lidem jejich sexuální orientace nepřijde normální. To je způsobováno sociálním řádem a sociálními stereotypy. Chlapci a muži, kteří tancují různé druhy tanců, které jsou dle pohybů určeny spíše pro ženy, pak můžou vypadat zženštile.

Fafejta (2004) upozorňuje na to, že nehodnotíme cizí osobu dle biologických aspektů, ale podle genderové identity. Jak jsem popisovala na příkladu, člověk posuzuje jinou bytost na základě toho, co vidí navenek. Není pak pro nás prioritní, jaká je pravda. Myslím si, že každý z nás už od dětství dokáže rozeznat genderové znaky muže a ženy. Proto, když na tanečních soutěžích přijde muž v upnutých legínách s make-upem a začne používat přímo na parketě před zraky všech diváků ženské ladné a svůdné pohyby, většina lidí začne pochybovat o dodržení zažitých zvyklostí a může jim to být nepříjemné. Nedodržování společenských návyků je pro kolektiv většinou nepřijatelný a znamená pro něho narušení normality.

Sociální zvyklosti vnímá a má naučeny každý člen společnosti už od narození. *„Bylo experimentálně prokázáno, že rodiče a ostatní dospělí jsou při vnímání a hodnocení novorozenců ovládnuti pohlavními stereotypy a otřelými klišé o pohlavních rolích.“* (Karsten, 2006, s. 49) K dítěti je rodiči přistupováno odlišně vzhledem k jejich pohlaví, podle zažitých stereotypů. *„Každý novorozenec je nejen okamžitě klasifikován podle pohlaví, nýbrž mu je okamžitě také připsán určitý gender. Ve většině porodnic hned po narození dítěte padají poznámky o jeho vzhledu a chování stereotypně podle pohlaví.“* (Oakley, 2000, s. 131) Rodiče již od malička rozlišují oblékání chlapců a dívek pro ně

typickou barevností oblečení. Vybírají jim hračky dle jejich vlastních představ pro dané pohlaví (autíčko pro chlapce a panenku pro dívku).

Jedno z nejsilnějších klišé se týká posuzování a náhledu na muže a ženy. Ženám je přisuzována práce typicky ženská a mužům práce a aktivity převážně mužské. Ženská aktivita je očekávána v oblasti péče o děti, vaření, pečení nebo péče o domácnost. Mezi mužské aktivity patří zajistit finance, zabezpečit rodinu a být autoritou v domácnosti. Z toho také vyplývá, že ženy a muži jsou si nerovni kvůli sociálním stereotypům. Muži jsou považováni za dominující ve smyslu důležitosti a ohodnocení. V praxi i výzkumy prokazují, že na nejvyšších pracovních příčkách jsou obsazováni více muži a mají vyšší platové ohodnocení. Ženy na vedoucích pozicích nejsou a často se s touto situací nesetkáme.

Velký vliv na vzbuzování genderových stereotypů mají různé instituce. „...instituce poskytují procedury, které lidské chování formují do vzorců a nutí je probíhat v kolejkách, které společnost považuje za žádoucí.“ (Berger, 2017, s. 93) Mezi instituce patří například média, reklama, vzdělávací instituce, rodina atd. Média a reklama cílí na spotřebitele a ztvárňují různé situace, jako například ženu v domácnosti pečující o úklid, své potomky a o svůj vzhled. Ve školní třídě si lze všimnout rozdílného přístupu pedagogů k mužskému nebo ženskému pohlaví. Nemohu opomenout genderovou nevyváženost v pedagogických sborech. Tato situace může vést k tomu, že chybí ve školách maskulinní vzory chování. Rodina je považována za základní stavební část společnosti. Důležitým článkem jsou rodiče, kteří předávají znalosti a zkušenosti svým potomkům. Děti přijdou na svět s určitými vlastnostmi a schopnostmi. Následně na ně má velký vliv jejich nejbližší okolí, primárně rodiče. Rodičovský přístup je ovlivňuje již od narození. Potomci přejímají jejich chování, myšlení, reakce na určité situace a mají tendenci je řešit podobně. Děti od svých rodičů reprodukuje stereotypy. Rodiče přiřazují svým dětem domácí práce dle genderových rolí (sestra žehlí prádlo, bratr vymění žárovku). Dcera vykonává ženské domácí práce a syn ty mužské.

3. Identita

Identita vyjadřuje ztotožnění se sám se sebou a dalšími členy společnosti a vzniká vzájemným působením osob ve společnosti, či jiných vlivů. V průběhu života se identita může změnit, utváří se i podle místa, ve kterém se nacházíme. Lidé nás přiřazují do určité společnosti, která je typická určitými rysy. Než se budeme zabývat samotným pojmem identity, musím upřesnit význam slova role. Berger vysvětluje souvislost pojmu role a identity takto: *„Ke každé roli ve společnosti se pojí určitá identita“* (Berger, 2017, s. 101) Tuto definici chápeme tak, že pokud je naše genderová identita mužská, tak nám společnost automaticky přiřazuje určité maskulinní role. Výklad pojmu role lze chápat jako jisté očekávání společnosti od jedince. Děti se už od malička učí, jak se mají chovat, aby splnili očekávání společnosti. Pro lepší přehlednost zmiňuji tři odlišné identity: pohlavní identitu, genderovou identitu a sexuální identitu.

„Pohlavní identita je ta část identity, která je jedinci vrozená a vychází z jeho biologického nastavení – je dána jeho anatomii, chromozomy, hladinou hormonů atd.“ (Fafejta, 2016, s. 11) Pohlavní identita nemusí být trvalá, neboť s možnostmi medicíny lze osobám na jejich žádost chirurgicky upravit pohlavní orgány. Tento zákrok je využíván u osob, které chtějí změnit své pohlavní orgány a zcela se ztotožňují s opačným pohlavím.

Genderová identita je velmi důležitým aspektem každého člověka. Pojem rod nebo můžeme říci gender je termínem, který je v dnešní době skloňován ve všech publikacích. *„Genderová identita vychází z pohlavní identity člověka. Na jejím základě jedinec přijímá kulturní a sociální stereotypy, které se vážou k jeho biologickému pohlaví, a hraje svou genderovou roli.“* (Fafejta, 2016, s. 11) Genderová identita se může a nemusí shodovat s reálným pohlavím, s kterým se jedinec narodil. Genderovou identitu získáváme už od raného dětství, kdy rodiče dle jeho biologického pohlaví k němu přiřadí určitý druh chování. Jedná-li se tedy o dívku, bude k ní tak stereotypně přistupováno. Bude mít růžovou postýlku, dudlík a dívčí oblečení. V případě, že to bude chlapec, bude stylizován do chlapecké barvy. Rodiče nemají tendenci

podporovat syna při koupi dívčích hraček (panenka, kočárek apod.). Děti opakují vzorce chování po tzv. významných druzích, kteří jsou pro ně jediným vzorem. Dle mého názoru je reprodukování genderové identity instinktivní. Lze tedy říci, že dítě opakuje genderové stereotypy svých rodičů, a tak se učí rozeznat genderovou odlišnost. Nápodoba však není jedinou cestou, jak se dítě učí genderovým stereotypům. Pohlavní role jsou rodiči naplňovány dle sociálního řádu, a dochází k vedení k heterosexuální orientaci. Rodiče si hned myslí, že když si chlapec bude hrát s panenkou a nosit šaty vyroste z něj homosexuál. Normalita je stavem reality, kdy individuum, seskupení nebo společenství dodržuje stanovená pravidla, vzory a předpisy. (Sociologická encyklopedie, 2017) V období pubertálního věku prochází jedinec mnoha změnami. Ať už psychického nebo fyzického rázu. Dochází ke střetu se společností a s lidmi z blízkého okolí. V tomto období začíná proces utváření své totožnosti. (Karsten, 2006, s. 89-90) Lidé se ztotožňují nebo naopak vymezují od ostatních. U dětí dochází ke ztotožňování s rodiči a může docházet ke konfliktům. Příčinou je rozpor mezi představou dítěte o rolích jeho rodičů a realitou (jak rodič svou roli hraje). Osobnost se začne rozvíjet a osoby si začínají uvědomovat, čím se liší a neliší od ostatních a od sociálního řádu. Společenské okolí působí na naše vědomí a působí na to, jak na sebe samotní nazíráme.

„Sexuální identita vychází ze sexuální orientace. Na jejím základě se jedinec, alespoň na psychické rovině, ztotožňuje se širší sociální skupinou lidí stejné orientace“ (Fafejta, 2016, s. 11) „Ze sexuální orientace vyplývá, kým je člověk na základě své individuální touhy sexuálně a eroticky přitahován.“ (Fafejta, 2016, s. 11) Sexualita je jednou z nejdůležitějších součástí lidské identity a má funkci zvyšování počtu jedinců společenského druhu. (Sociologická encyklopedie, 2017) Sexuální identita je velmi obsáhlý pojem, který nezahrnuje pouze intimní přitažlivost, ale i jiné interakce a prožívání. Jako u ostatních identit i u této platí předpisy a zvyklosti, jejichž dodržování nám zajistí, že na nás nebude nahlíženo jako na člověka ohrožujícího společnost. Když nedodržujeme společenské normy, lidé ve společnosti nebudou naše chování chápat.

Sexuální identita se postupem času vyvíjí. U každé osoby se projevuje jinak, na základě prožitků a zážitků.

4. Homosexualita

Homosexualita je projevování sexuální touhy k lidem shodného pohlaví. Dodnes není dostatečně objasněno, zda je homosexuální orientace předurčena geneticky nebo vzniká výchovou, rodinnými podmínkami nebo různými jinými vlivy. Děti, které vyrůstají v rodině s homosexuálními rodiči, budou mít v budoucnosti větší toleranci k homosexualitě, neznámá to však, že jejich sexualita bude také homosexuální. V dnešní době je homosexualita brána jako něco, co nelze odstranit z totožnosti osobnosti. Homosexualita není jen projev sexuální orientace a přitažlivosti ke stejnému pohlaví, ale také se projevuje v chování člověka nebo v soužití s jinou osobou totožného pohlaví (i v intimním slova smyslu). Homosexuální orientace je dána přirozeně, na rozdíl od homosexuální identity, která je ovlivněna společností (jak se mají lidé oblékat, chovat apod.)

Sexuální orientace vyjadřuje nejen city, ale i sexuální pudy vůči ostatním lidem. *„Sexuální orientací rozumíme celoživotní, neměnný, nositelem nezpůsobený a nezvolený stav výlučné nebo převažující erotické i citové preference osob daného pohlaví.“* (Weiss, 2010) Osoby mezi sebou navazují emoční a intimní poměr. Instrukce, sociální řády, pravidla, normy to vše udává pocit jistoty a normality v našem světě. Stavíme tedy na myšlence, že normálním je existence dvou pohlaví. Existuje ženské a mužské pohlaví, a že dochází k sexuální přitažlivosti mezi těmito dvěma skupinami. Za normální je tedy považována heterosexuality a ne homosexualita. Sloboda konstatuje, že: *„...nastavení společnosti a pojmání homosexuality jako deviantní, úchylné, jiné atd. vedlo a stále vede k vytvoření odpovídajících představ a stereotypů o osobách, které homosexuální jsou, nebo jsou za ně považovány.“* (Sloboda, 2016, s. 55) Homosexualita pro některé vybočuje a odporuje pravidlům a institucím. Jsme tedy přijatelní a nejsme nebezpeční pro sociální řád, pokud dodržujeme stanovené kategorie pohlaví a sexuality.

Při porušení sociální normy může docházet ze strany jiných osob dokonce i k diskriminaci. V dnešní době je však společností čím dál více trestána a odsuzována.

Zároveň není diskriminace považována za etické jednání. I přesto existují lidé, kteří vyjadřují a cítí nenávist a nesnášenlivost vůči lidem, kteří nesplňují dané normy, které se týkají homosexuálního chování. Jedná se o homofobii. Proces, kdy dochází k rozpoznání a přijetí své odlišné orientace se nazývá coming out. Zvětšuje se počet osob, které veřejně prezentují svou homosexuální orientaci a přestávají se obávat coming outu. Avšak někteří lidé stále veřejně homosexuály odsuzují a diskriminují.

5. Maskulinita

Maskulinita se velmi těžce získává. Člověk se k ní musí propracovat aktivitou a plněním společenských očekávání. Ženskost se získává identifikací s matkou od narození, avšak chlapec nemá být stejný jako matka v prezentaci své identity. Badinterová popisuje jednu z obtíží mužské identity: *„Chce-li dát najevo mužskou identitu, musí sebe i ostatní přesvědčit o třech věcech: že není žena, dítě ani homosexuál.“* (Badinterová, 2005, s. 40) Muži, stejně jako ženy vyrůstají v těle matky, matkou jsou kojeni a přímo s ní identifikováni. V chlapeckém raném věku je situace složitější než u dívek, jelikož je pro ně snazší napodobovat ženu, když vyrůstají s matkou. Muži se tak potýkají s tím, že se identifikují s ženou.

Působení vrstevníků na maskulinitu chlapce hraje významnou roli. Děti se pohybují ve stejnopohlavních skupinách, což na ně má vliv. To, že v tanečních školách se nachází většina dívek, může ovlivnit skutečnost, že rodiče nepřihlásí syna do taneční školy z důvodu stereotypního předsudku.

Tolerance vůči dívkám, které vykazují mužské chování, je větší než tolerance vůči opačné situaci. Když si tedy mladá dívka hraje s autíčky či motorkami, neznačí to nic nenormálního. Na rozdíl od chlapce, který by si hrál s panenkou v třpytivých šatech. To vzbuzuje narušení řádu a nabourání genderových stereotypů, což je v dětství u mužského pohlaví méně akceptováno. Badinterová mluví o základním rysu maskulinity: *„Dnes je jedním z nejzřejmějších rysů maskulinity heterosexualita.“* (Badinterová, 2005, s. 97)

6. Tanec

V období 70. a 80. let dvacátého století vznikl unikátní taneční styl Hip-hop, který má své kořeny v newyorských chudinských čtvrtích. Taneční styl odrážel poměry v americké společnosti, neboť zde existovaly velké ekonomické rozdíly. Chudí obyvatelé ghett poslouchali staré desky a začali tvořit nový taneční styl. V hip-hopu je typické, že slyšíme pulzující rytmus. Hip-hop spadá pod moderní styly a v současnosti je velmi populární. Patří mezi tance, kterým se věnují i muži. Hip-hop neboli street dance se dělí na nespočet stylů, které se pod něj řadí. Některé jsou určeny spíše pro muže např. krump, break dance nebo electric boogie. Krump vyjadřuje sílu a agresivitu, na pohled vypadá jako pouliční bitka mezi muži. *„Krump je forma pouličního tance pocházející z Los Angeles. Jeho vznik se datuje kolem roku 2001. Krump se dá charakterizovat jako vysoce energický, expresivní a emotivní tanec plný dynamických pohybů a bojového vyjádření.“* (Joker, 2016) Z tohoto důvodu ho ve většině případů tancují muži i ženy, které se prezentují jako osoby s maskulinními vlastnostmi. Další styly jsou naopak určeny pro ženy. Tam patří vogue, dancehall, twerk apod. Tyto styly se vyznačují tím, že pohyby jsou velmi ženské, atraktivní, svůdné a při tanci se využívají části těla jako hrudník a hýždě.

Dalším tanečním stylem je disco dance. Tento taneční styl se vyvinul v afro-americké komunitě na konci šedesátých let. Pro disco je typický ustálený rytmus, který je rychlý a dynamický. V dnešní době se disco neustále vyvíjí a proměnilo svoji podobu, připomíná tak spíše cvičení, dynamické cviky a skoky jako v aerobiku. Tancuje se pod záštitou tanečních organizací po celé České republice i v zahraničí. Kostýmy na disco dance jsou typické barevností, zdobením a barevnými flitry. Jsou upnuté na tělo a vyjadřují aktuální trendy. Disco jako styl je předurčen spíše pro dívky, ale v České republice ho tancují i chlapi.

Contemporary dance je u nás také známý jako moderní nebo výrazový tanec. Vyvíjel se ve dvacátém století a charakteristickou hudbou pro tento styl tance je melodická, většinou pomalejší hudba. Contemporary je založen na technice, přesném

provedení, typická je pro něj ladnost, plynulost a vyjádření emocí pohybem. Tento styl využívá prvky z baletu. Jednoduchý kostým je volen tak, aby nebylo zahalené celé tělo. Většinou ho tvoří přiléhavé kraťasy, volné tričko, košile nebo šaty.

EMPIRICKÁ ČÁST

7. Metodologie výzkumu

Výzkumem jsem chtěla popsat, jaké pozitivní motivace a překážky ovlivňují rodiče při rozhodování, zda přivést chlapce do taneční školy. Jaké genderové stereotypy mají vliv na rozhodování. Ze zkušenosti vím, že v tanečních školách je účast chlapců procentuálně velmi malá. Taneční školu, kterou navštěvuji osobně, tvoří pět procent chlapců a devadesát pět procent dívek. V tanečních kroužcích je většinou dívčí kolektiv. Zajímavé bylo zjistit, co si o tanečnících mužského pohlaví myslí rodiče, kteří mají dceru v taneční škole.

V následující části práce se budu věnovat specifikaci cíle mého výzkumu, základní výzkumné otázce. Dále se zaměřím na výzkumnou metodologii, na způsob sběru dat a profil participantů.

7.1 Základní výzkumná otázka

Základní výzkumnou otázku jsem si stanovila takto: **Jaké stereotypy týkající se maskulinity ovlivňují rodiče při rozhodování, zda přivést chlapce do tanečního kroužku?** Na základě provedených rozhovorů s účastníky výzkumu jsem si vymezila specifické výzkumné otázky:

Jaké pozitivní a negativní faktory se podílejí na tom, zda by rodiče přivedli syna do tanečního kroužku?

Jak působí na rodiče tanečníci mužského pohlaví?

Jaký je důvod, proč přivedli rodiče své děti k tanečnímu sportu?

7.2 Metodologie

Pro zjištění cílů, které jsem si v práci stanovila, jsem zvolila kvalitativní výzkum. Podle Hendla (2016) metodologové chápou kvalitativní výzkum jako pouhý doplněk tradičních kvantitativních výzkumných strategií, jiní zase jako protipól nebo vyhraněnou výzkumnou pozici ve vztahu k jednotné, na přírodovědných základech postavené vědě.

Na vybrané téma výzkumník určuje výzkumné otázky, které může v průběhu výzkumu upravovat a následně dochází k analýze shromážděných dat. Snaha odpovědět na stanovené otázky je časově náročná a je směřována k vyvození závěrů výzkumu. Na základě výsledků je možné zhodnotit, která data jsou pro práci využitelná.

„Jde o to do hloubky a kontextuálně zakotveně prozkoumat určitý široce definovaný jev a přinést o něm maximální množství informací. Logika kvalitativního výzkumu je induktivní, teprve po nasbírání dostatečného množství dat začíná výzkumník pátrat po pravidelnostech, které se v těchto datech vyskytují, formuluje předběžné závěry a hledá pro ně další oporu v datech.“ (Švaříček, Šedřová, 2007, s. 24)

7.3 Metody sběru dat

Z metod sběru dat v kvalitativním výzkumu jsem zvolila polostrukturovaný rozhovor. Je důležité se na něj dostatečně připravit pomocí důkladně zvolených otázek, které lze přizpůsobit v průběhu rozhovoru a měnit jejich zvolené pořadí. „Otázky v kvalitativním interview by měly být skutečně otevřené, neutrální, citlivé a jasné.“ (Hendl, 2016, s. 173) Jelikož řazení otázek při interview nemá zcela pevná pravidla, pokládala jsem své připravené otázky vždy tak, jak přirozeně vplynuly z rozhovoru. Nechávala jsem tak participantům prostor pro jeho myšlenky, abych co nejméně zasahovala do jeho výpovědi. Odpovědi jsem plně ponechala na

dotazovaném, který má možnost se samostatně a svobodně vyjádřit. Otevřené otázky stimulují účastníky výzkumu k vyjádření vlastního názoru na základě svých zkušeností. Pro vyšší výtěžnost při rozhovoru jsem pokládala doplňující otázky. Je vhodné zvolit přiměřenou délku rozhovoru a připravit osnovu interview, která bude obsahovat zvolené otázky. V průběhu rozhovoru jsem si dělala poznámky, abych předešla opakování otázek na téma, které již bylo probráno nebo abych zabránila opomenutí nějakého tématu, o němž se účastník rozhovoru ještě nezmínil. Pro výzkum hraje důležitou roli nenáročné příjemné prostředí, kde se participanti budou cítit dobře a projeví pro potřeby tazatele přirozenou spontánnost a motivaci k vyjádření myšlenek a svých pohledů na zvolené téma.

7.4 Zkoumaný vzorek účastníků výzkumu

Pro potřeby výzkumu je potřeba vybrat takové účastníky, kteří využijí své zkušenosti se zvolenou problematikou a ochotně se zúčastní rozhovorů. Pro rozhovory bylo zvoleno 7 osob 4 ženy a 3 muže. Předpokladem pro výběr bylo, že se jedná o rodiče (matky, otce) tanečníků různého pohlaví. Osoby byly zvoleny z okruhu známých, kteří se pohybují se svými dětmi v tanečním světě. Zvolila jsem rodiče tancujících dětí také z důvodu, že se aktivně účastní soutěží, na kterých mají možnost shlédnout jiné taneční skupiny a styly, kde tancují i chlapci. Mohou tak posoudit, jak na ně působí tanečník mužského pohlaví a jsou schopni blíže specifikovat pozitivní a negativní faktory ovlivňující rodiče přivést syna do tanečního kroužku.

Tabulka 1. Výzkumný soubor

OZNAČENÍ	POHLAVÍ PARTICIPANTA	POČET DĚTÍ PARTICIPANTA	POHLAVÍ DĚTÍ	TANCUJÍ
R1	Žena	2	Dívka, dívka	Ano, ano
R2	Žena	1	Chlapec	Ano
R3	Muž	2	Dívka, dívka	Ano, ano
R4	Muž	1	Dívka	Ano
R5	Žena	2	Dívka, chlapec	Ano, ne
R6	Muž	2	Dívka, chlapec	Ano, ne
R7	Žena	2	Dívka, chlapec	Ano, ano

7.5 Průběh rozhovoru

Rozhovory se odehrály v příjemném prostředí bytu mých rodičů dle připravených plánů a osnov, v nichž figurovali náhradníci v případě odvolání rozhovoru na poslední chvíli. Všech 7 osob bylo vyslechnuto samostatně. Počet rozhovorů jsem zvolila tak, abych dosáhla teoretické nasycenosti vzorku. Na základě toho, jak se odpovědi začaly opakovat, jsem uznala za vhodné další rozhovory neprovádět. Interview vždy začínalo mým poděkováním, představením projektu, seznámením s rozhovorem a otázkou ochrany soukromí a anonymizací dat. Poté už následovalo samotné zahájení rozhovoru. Každý rozhovor probíhal zcela odlišně, podle zkušeností a znalostí participanta. Po ukončení rozhovoru jsem získala formální souhlas se zpracováním dat.

7.6 Etická pravidla

Otázky, které jsou při rozhovorech použity, mohou narazit na choulostivá témata a je potřebné chránit soukromí účastníků rozhovoru. „Badatel by měl ubezpečit

všechny účastníky zkoumání o zachování důvěrnosti a měl by to důsledně dodržovat. Výzkumník by v žádném případě neměl sdělovat účastníkům nebo i svým kolegům informace od jiného účastníka.“ (Švaříček, Šedřová, 2007, s. 45).

Zkoumaný vzorek osob byl předem seznámen s průběhem rozhovoru a etickými pravidly. Byla jim zaručena anonymita a možnost ukončit výzkum dle jejich uvážení. Účastníci svým podpisem stvrdili souhlas s rozhovory a s použitím nahrávek pro výzkumné účely. Vzor souhlasu je přiložen v příloze.

7.7 Zpracování dat z rozhovorů

Rozhovory byly zachyceny na diktafon značky SONY. Technika nepůsobila rušivě a splnila účel doslovně zaznamenat odpovědi na položené otázky. Pro přepis rozhovorů jsem zvolila redigovanou techniku transkripce tak, že výpovědi rodičů jsem upravila do spisovnější podoby po úpravě slangových výrazů. V přepsaných rozhovorech jsem použila techniku barvení textu, kdy určitému tématu jsem přiřadila barvu. Analýza dat proběhla za pomoci metody vytváření trsů. Výsledkem budou vytvořené kategorie probírané účastníky v rozhovorech a vyplývající z odpovědí participantů.

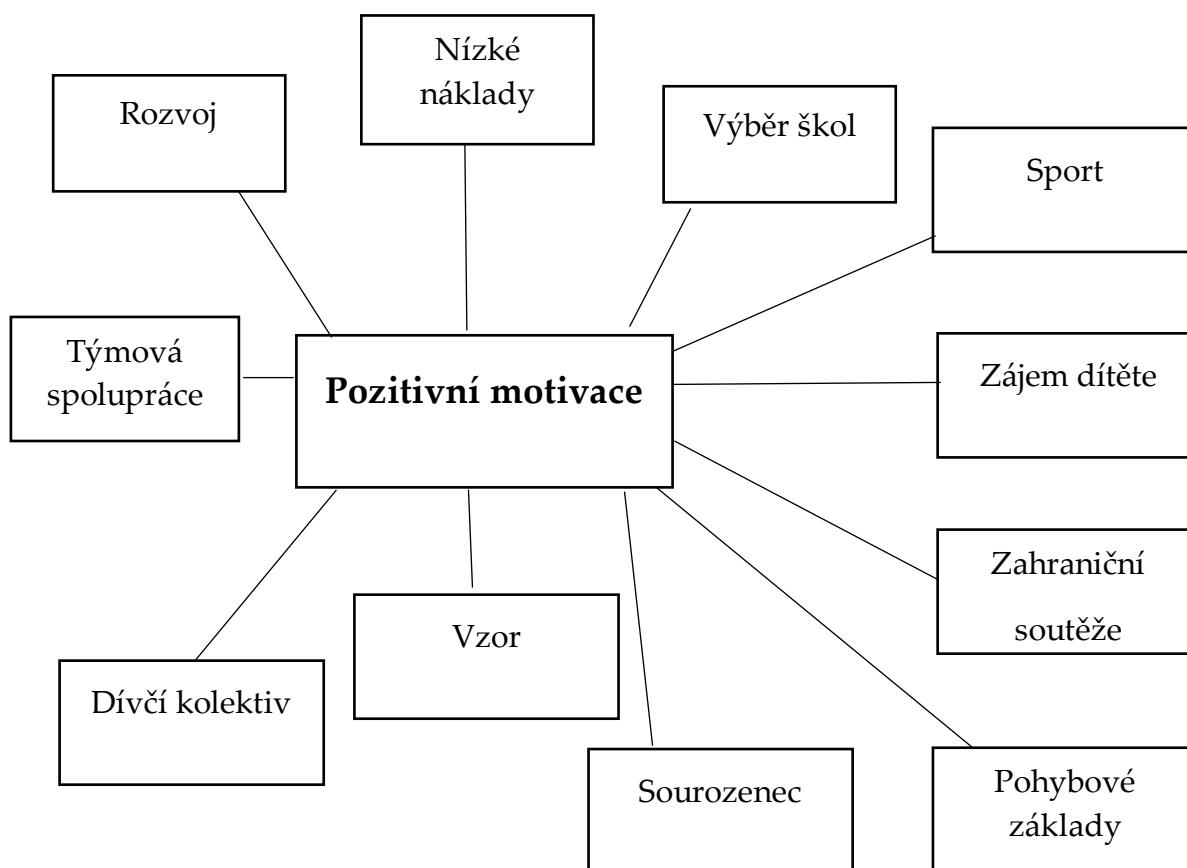
8. Výsledky výzkumu

Z rozhovorů, které jsem provedla, vyplynuly dvě kategorie, které účastníci rozhovorů zmiňovali. Jejich názory jsem utřídila a popsala v jednotlivých kapitolách. Analýzou dat vznikly kategorie a subkategorie, které jsem znázornila ve schématech. Výsledkem jsou dvě kategorie, kdy první jsem nazvala Pozitivní motivace a druhou Překážky, které rodiče ovlivňují v tom, zda přivést syna do taneční školy. Podkapitoly jsou podpořeny citacemi z rozhovorů.

8.1 Pozitivní motivace

Jednou z kategorií byla zvolena pozitivní motivace, která by vedla rodiče přihlásit chlapce do tanečního kroužku. V uvedeném schématu je zobrazena kategorie, která je dále rozdělena do subkategorií, o kterých hovořili účastníci rozhovoru.

Schéma č. 1 Pozitivní motivace

Pozitivní motivaci rodiče spatřovali v tom, že chlapec bude získávat pohybové základy, které využije i v jiných oblastech (např. školní tělesná výchova, jiný sport atd.).

„Líbí se mi, že se syn naučí základy pro všechny pohybové aktivity. Bude umět kotoul, hvězdu, stojku. Tyto cviky na základních školách hodně děti neumí.“ (R2)

Taneční kroužek přitahuje rodiče i z důvodů vize týmové spolupráce mezi tanečníky. Dítě se dostane do kolektivu vrstevníků, kteří se učí vzájemné spolupráci a podpoře.

„Tanec je převážně týmový sport, děti se naučí komunikaci mezi vrstevníky a budování nových vztahů.“ (R3)

Rodiče láká cestování do zahraničí na mezinárodní soutěže. Lichotí jim, že se mohou pochlubit příbuzným a známým. Soutěže v zahraničí bývají věcí prestiže. Reprezentace České republiky na mezinárodních soutěžích je ctí každého tanečníka.

„Některé školy se účastní zahraničních soutěží, což je velká zkušenost a zážitek pro všechny děti. Kolektiv se ještě více stmelí a tanečníci se dostanou do povědomí rozhodčích. Pochlubit se, že jsme se kvalifikovali na Mistrovství světa, nám lichotí.“ (R1)

K pozitivním důvodům, proč by rodiče dali syna do taneční školy, patří také projev zájmu ze strany dítěte. Tento faktor uvádějí zpravidla participantů mužského pohlaví.

„Přivedl bych syna do taneční školy, kdyby o to projevil zájem a chtěl by začít tancovat sám od sebe.“ (R6)

Dalším důvodem by bylo, že by měli v taneční škole i druhé dítě a usnadňovalo by jim to přepravu do jiných kroužků. Pokud mají v taneční škole již jednoho potomka, neváhají přihlásit i sourozence: *„... v kroužku má sestru.“ (R3)*

Tanec je pro rodiče sportem, který by přispíval k dalšímu rozvoji v mnoha oblastech. Ať už se to týká tělovýchovné, kulturní nebo sociální oblasti.

„Mezi pozitivní faktory řadím to, že syn začal sportovat, pravidelně se pohybovat a získal nové návyky a disciplínu.“ (R7)

Tanec je v České republice poměrně rozšířenou zájmovou aktivitou a nabízí kromě velkého množství druhů tance také vysokou četnost tanečních škol a kroužků. To zajišťuje rodičům velký výběr a možnost srovnání. Může pak ve výběru rozhodovat úspěšnost na soutěžích.

„V Olomouci je dobrý výběr škol. Každá nabízí jiné styly tance a snaží se pravidelně nabírat nové tanečníky. Navzájem si dost konkurují. Když se mi v jedné škole nelíbilo, dcera měla prostor zkusit další 3.“ (R4)

Dalším pozitivem bylo, že dítě má v taneční kariéře svůj vzor. Ať už jsou to rodiče, kteří v minulosti tancovali nebo je vzorem starší sourozenec, který už v tanečním světě aktivně působí. Některé děti přivedli přátelé ze školy nebo známí.

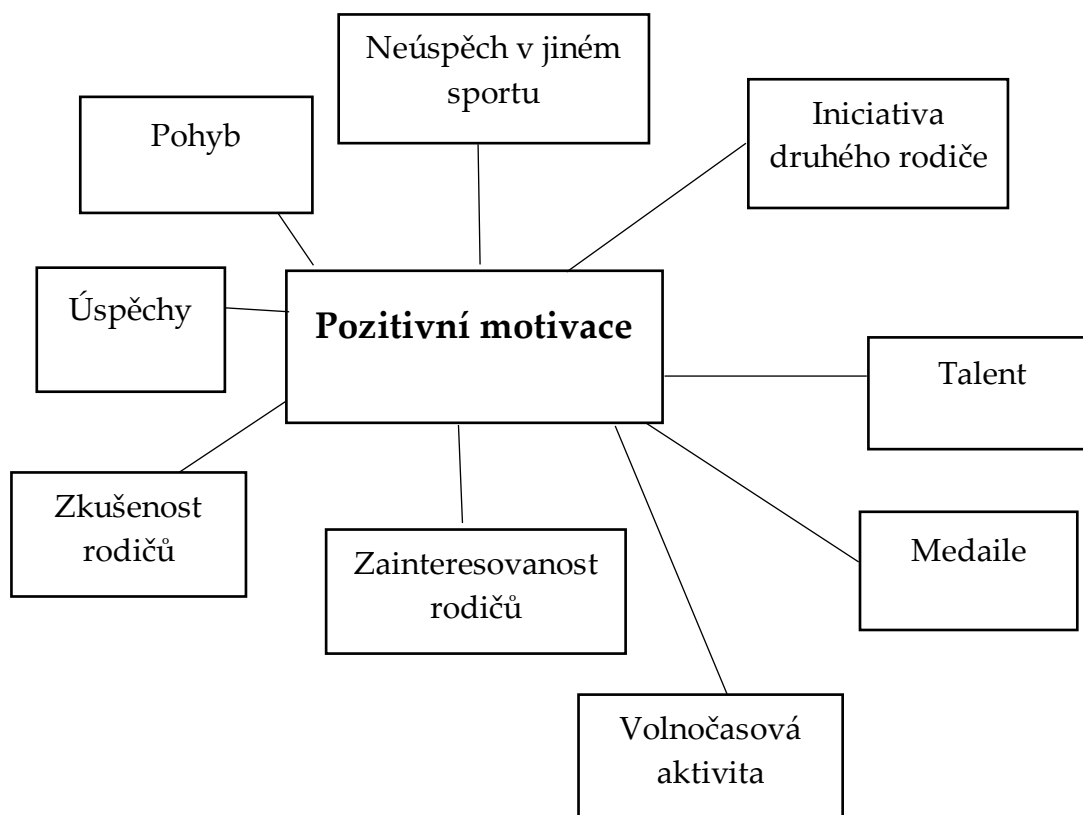
„Syna bych do taneční školy přihlásila z důvodu, že má v taneční škole starší sestru. Chtěl by taky takové medaile, které má zavěšené nad postelí. Sestra by se o něho na tréninku postarala. Pomohla by mu začlenit se do kolektivu a poradila s pasážemi, aby vše zvládal.“ (R5)

Pouze jeden z účastníků rozhovorů uvedl, že za pozitivní motivaci považuje nízké náklady oproti jiným sportům: *„Taneční kroužek není drahý, zdá se mi, že jiné aktivity jsou finančně náročnější.“ (R2)* Rovněž pouze jeden rodič vypověděl, že kladně hodnotí to, že je v taneční škole dívčí kolektiv.

„Pozitivně hodnotím, že se syn dostane do dívčího kolektivu a netráví tak čas pouze s chlapci v jeho věku. Aspoň se naučí chovat se k dívkám.“ (R7)

Schéma č. 2 obsahuje další důvody, proč by rodiče přivedli své dítě do tanečního světa a poměrně často je zmiňovali v průběhu rozhovorů.

Schéma č. 2 Pozitivní motivace

Mezi pozitivy zazněl faktor úspěchu. Rodiče jmenovali jako kladný důvod to, že dítě bude dosahovat úspěchů ve formě titulů, medailí a diplomů, které tanec přináší. Taneční škola absolvuje mnoho soutěží ročně a většinou si každý tanečník odveze alespoň z jedné soutěže nějakou věcnou cenu nebo medaili. Možnost výhry je pravděpodobnější u vystoupení formací. Sbírký trofejí tanečníků jsou ve většině případů několikanásobně větší než u jiných sportovců. Dráha tanečního sportovce poskytuje možnost postupu do dalších kol a je završená Mistrovstvím České republiky. Možný je další postup na Mistrovství Evropy nebo světa. Tanečník tedy může získávat tituly od regionálních až po světové.

„Viděla jsem, že kamarádka má dceru, která má doma spoustu medailí z tanečních soutěží, a tak velkou sbírku jsem v životě neviděla.“ (R3)

Z výzkumu vyplynulo, že jeden z hlavních důvodů je zkušenost rodiče (např. v minulosti se aktivně účastnil soutěží jako tanečník).

„Svého syna jsem přivedla do taneční školy, protože jsem v dětství sama tancovala. K tanci mám kladný vztah, proto jsem chtěla, aby to zkusilo i mé dítě.“ (R2)

Další motivační činitel je zainteresovanost rodičů, kdy se angažují v taneční škole např. na pozici trenéra, pomocného asistenta nebo švadleny: *„...podílím se na tvorbě kostýmů a jejich úpravách.“ (R5)*

Rozhodující může být talent, který bývá impulzem pro rodiče přivést potomka do kroužku. Na základě projevů svého dítěte mají zájem jeho dispozice rozvíjet.

„Doma jsme si pouštěli písničky a dcery na ně vždy reagovaly. Bylo vidět, že je to baví a že mají smysl pro rytmus.“ (R1)

Tanec je časově náročný sport, kdy tréninky probíhají několikrát týdně a soutěže se v sezóně konají o víkendech. Dítě tak tráví volný čas s kamarády pod dozorem zkušených pedagogů a získává základní pohybové znalosti a zkušenosti.

„Jsem rád, že dcera může pravidelně navštěvovat nějaký kroužek, který ji zabaví a vyplní její volný čas nějak smysluplně.“ (R4) Motivací pro některé rodiče bylo, že jejich syn neuspěl v jiném sportu.

„Zkoušeli jsme přihlásit syna do fotbalu a házené, ale chlapecké sporty mu vůbec nešly, tak jsme se rozhodli zkusit tanec.“ (R7)

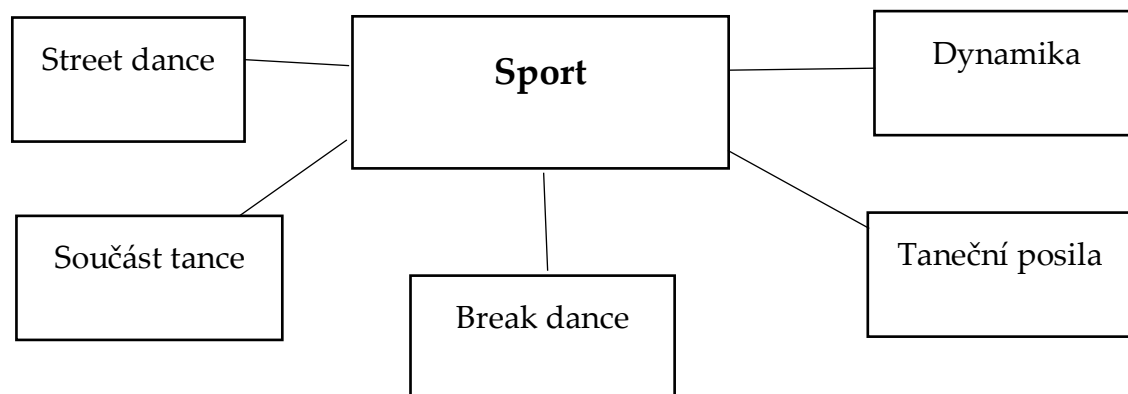
Muži odpovídali, že sami své dítě nepřivedli a rozhodnutí učinila matka. Důvodem tedy byla iniciativa druhého rodiče.

„Já jsem do tanečního kroužku dceru nepřihlásil. Manželka kroužky vybírala a já se přihlášením dítěte nějak nezabýval.“ (R4)

Motivací pro rodiče bylo, že se dítě bude častěji pohybovat a součástí volnočasových aktivit se stane sport. Odstraní se tak podle nich negativní vlivy z nedostatku fyzické aktivity: „...mám strach, aby nebyl tlustý. Díky sportu začne mít více pohybu.“ (R6)

V rozhovorech jsem zjišťovala, jak na účastníky rozhovorů působí tanečníci mužského pohlaví na soutěžích a jestli na ně tanečník působí mužsky. Shrnula jsem odpovědi na otázky do subkategorií, které jsem nazvala Sport (součást schématu č. 1 – kategorie Pozitivní motivace) a Tanec (součást schématu č. 4 – kategorie Překážky). Rodiče vnímají některé styly tance jako vyloženě mužské (schéma č. 3 Sport), proto jsem je zařadila do kategorie Pozitivní motivace. Taneční styly, které byly pro rodiče „zženštilé“, jsem zařadila do kategorie Překážky (schéma č. 4).

Schéma č. 3 Sport

Street dance a break dance působí na rodiče velice mužsky a atraktivně. Tyto styly jsou silové a akrobatické, což popisovali jako vhodné pro chlapce: „mužsky na mě působí street dance.“ (R7) Mužský tanec je vnímán jako více dynamický a s prvky silové gymnastiky.

„Na mužském tanci se mi líbí, když tanečník předvádí svou sílu a dynamiku oproti dívkám. Muži více předvádí prvky jako salto nebo přemet.“ (R1)

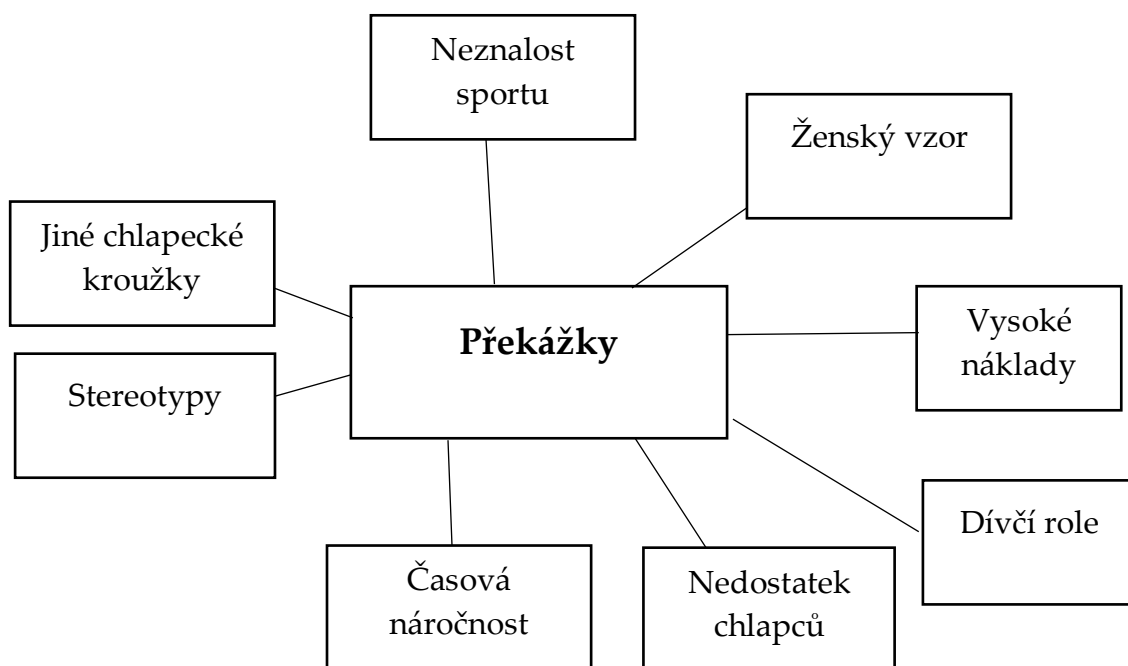
Participantů shodně popisovali, že chlapci jsou vnímáni rodiči jako posila týmu. Jsou nedílnou součástí tanečního světa a svým způsobem ožívají a zpestřují vystoupení dalších tanečníků.

„Týmy, ve kterých ve formaci tancují chlapci, mají lepší pozici při hodnocení porotou. Většinou jsou formace kvalitnější, protože mají silovou výhodu oproti dívkám, např. při akrobacii, u prvků se zvedáním jiných tanečníků apod.“ (R2)

8.2 Překážky

Další kategorií jsou Překážky, které ovlivňují rozhodnutí rodičů. Někteří rodiče zmiňovali jako negativní faktor to, že by raději syna přihlásili do jiného (více chlapeckého) sportu.

Schéma č. 4 Překážky

„Asi bych radši syna přihlásila do sportu, který je známý více jako chlapecký. Například fotbal, hokej nebo míčové sporty.“ (R1)

Rodiče vypovídali, že některé trenérky neberou ohled na chlapecké role ve vystoupeních formací. Nelíbí se jim, že někteří chlapci ztvárňují dívčí role.

„Znám školy, kde choreografka vůbec nebere v potaz, že má ve formaci chlapce. Na soutěži pak ani není poznat, že mezi dívkami je i nějaký tanečník. To by se mi v případě mého syna vůbec nelíbilo.“ (R7)

Jelikož mezi trenéry převažují ženy, obavy rodičů souviseli s nedostatkem mužského vzoru: *„...ve školách jsou skoro samé trenérky.“ (R5)*. Dalším důvodem nepřivést chlapce do tanečního sportu je neznalost tanečního prostředí.

„Já bych syna do taneční školy nepřivedl, protože jsem o tomto světě vůbec nevěděl. Kdyby to bylo na mně, přihlásil bych ho někam, kde to znám. Např. míčové sporty.“ (R3)

Negativně působí nedostatek chlapců v kolektivu. V tanečních školách převažují dívky. Chlapci tak často nemají žádného vrstevníka stejného pohlaví. Rodiče pak volí jiné sporty.

„Vadilo by mi, že by syn neměl žádného chlapce, s kterým by tam mohl trávit čas a byl by nucen být v čistě dívčím kolektivu“ (R6)

Další překážkou jsou vysoké náklady. Pokud se tančí na vyšší úrovni, kdy tanečník postoupí na prestižnější soutěže, může se stát tanec drahým koníčkem. Když je dítě talentované, tancuje více choreografií, platí více druhů kostýmů, vyšší startovné na soutěži a absolvuje daleko více závodů. V průběhu roku se platí školné, individuální hodiny a workshopy.

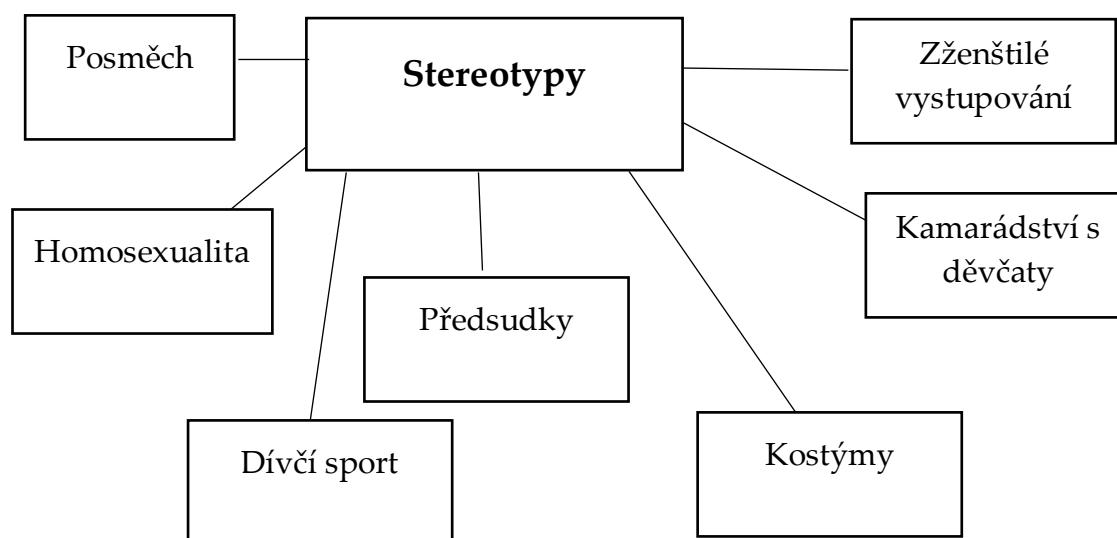
„Mezi překážky, proč nepřivést syna do taneční školy, patří vysoké náklady za položky spojené s tancováním.“ (R5)

Strach z časové náročnosti u tanečního kroužku je dalším faktorem. Mít volnočasovou aktivitu je pozitivní motivací, avšak přílišná časová zatíženost některé

rodiče odrazuje: „Tanec je časově náročný sport, někdy těch kroužků je hodně. A ještě trávit víkend celý den v hale je pro nás zátěž.“ (R4)

Participantů v rozhovorech uváděli, jaké stereotypy týkající se maskulinity ovlivňují rodiče při rozhodování, zda přivést syna do taneční školy. Subkategorii Stereotypy (součást schématu č. 4 – Překážky) jsem zobrazila ve schématu č. 5 a dále rozvedla do dalších podkategorií. Nejvíce zmiňovaný byl strach z homosexuality. Rodiče v rozhovorech projevovali starost o to, že by se z jejich syna stal homosexuál. Ve společnosti je všeobecně známým stereotypem, že lidé považují tanečníka za homosexuála.

Schéma č. 5 Stereotypy

„Měla bych strach, že když přihlásím syna do taneční školy, bude z něj homosexuál.“ (R5)

Většina mluvila o tanci jako o dívčím sportu, což může vést k tomu, že se vrstevníci jejich synovi budou posmívat. Rodiče vypovídali, že o tanečnících kolují ve společnosti předsudky: *...jak mého syna okolí posuzuje, má na mě velký vliv.*“ (R6). Téma stereotypů ve společnosti bylo důležité pro velký počet participantů, neboť se o něm zmínila většina rodičů. Obavy z názorů okolních lidí, kteří budou mít předsudky vůči tančícímu synovi, jsou důležitým faktorem, proč nepřihlásit syna do

tanečního kroužku. Některým lidem se může zdát zvláštní, že rodiče pro chlapce vyberou jako kroužek tancování, neboť se domnívají, že tanec je dívčí sport.

„Tanec je pro hodně našich známých a přátel typický dívčí sport. Kdyby věděli, že syn tancuje, nemělo by to pozitivní reakce.“ (R6)

„Bála jsem se posměchu vůči synovi, ať už od spolužáků, tak od rodiny a blízkých. V okruhu našich známých se nachází hodně lidí, kteří do tanečního světa nevidí a nechají se ovlivnit předsudky a stereotypy.“ (R2) Často zmiňovaným důvodem byly zženštilé pohyby, kterými se tanečníci prezentují.

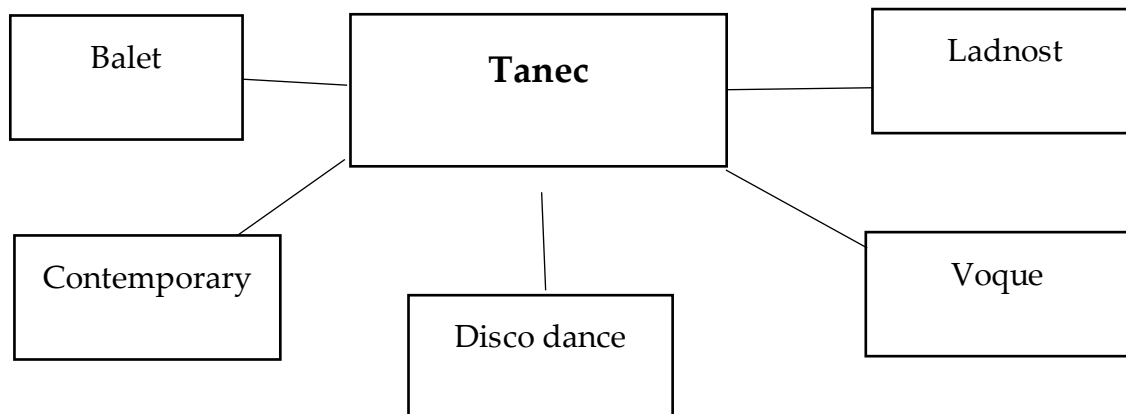
„Negativem hodnotím zženštilé pohyby chlapců při tanci. Chlapci do tanečního sportu patří a jsou tam potřeba, ale některé taneční pohyby a sestavy jsou skutečně ženské.“ (R4)

Někteří účastníci rozhovorů odsuzují na chlapcích extrémní líčení a popisují obavu z kostýmů pro chlapce. K tanečním vystoupením patří kromě samotného tance také líčení, kostýmy a kulisy. Někteří choreografové nerespektují při volbě kostýmu pohlavní role.

„Nelíbí se mi některé kostýmy, které na soutěžích lze vidět na chlapcích. Jsou zženštilé a vypadají jako určené pro dívky.“ (R6)

Dále jsem v rozhovorech zkoumala, jak na rodiče působí tanečníci mužského pohlaví na soutěžích a jestli na ně tanečník působí mužsky. Negativně zmiňovali rodiče některé styly, které jsou zobrazeny ve schématu – viz níže.

Schéma č. 6 Tanec

Většina participantů na rozhovorech se shodla, že tanečníci, kteří tancují disco dance nebo contemporary vypadají nebo se chovají zženštile. Tyto styly tanců rodiče nehodnotí mužsky, a dokonce někteří by se bránili tomu, aby jejich syn tancoval tyto zmiňované styly. Dokonce mají obavy z toho, že disco tanec tančí většinou homosexuálové. V souvislosti s hip hopem je myšlenky spojené s homosexualitou nenapadají.

„Street dance na mě působí v podání chlapců velmi pěkně a vhodně. Ale disco se mi v podání muže nelíbí. Působí zženštile, když obsahuje ženské prvky. Upřímně bych cíleně vybírala jen taneční školy, které se věnují stylům jako street dance a break dance.“ (R5)

Balet je velmi podobný jako contemporary a jejich analogii jsem popisovala v teoretické části. Participantů zahrnovali balet do stylů tance, které hodnotí jako nevhodné pro muže.

„Balet podobně jako moderní tanec hodnotím více jako styl tance určený pro dívky. V mužském podání pro mě není atraktivní. Baletní prvky a kostýmy jsou navrhované pro dívky a synovi bych punčocháče neoblékla.“ (R7)

Pro taneční styly disco jsou typické rozsahy provedení a pro contemporary ladnost. Ladne pohyby v provedení chlapce jsou pro rodiče negativní překážkou, pro rozhodnutí, zda přivést syna k tanci.

„Mužsky na mě nepůsobí ladné pohyby chlapců na soutěžích. Ladnost si spojuji spíše s dívkami. Proto se mi více líbí vystoupení moderního tance, ve kterém tancují jen dívky.“
(R3)

V kapitole s názvem tanec, která se nachází v teoretické části, jsem popisovala styly tance, které patří pod street dance. Ani styly jako vogue a dancehall nehodnotili rodiče příliš kladně v provedení chlapců. Tyto styly zahrnují velmi ženské pohyby, a to není pro ostatní účastníky soutěží příliš maskulinní.

„Hip hop jako takový je u chlapců mužský, ale jsou určité styly, které by podle mě chlapci tancovat neměli, např. dancehall, vogue, twerk apod. To už jsou opravdu tance, které zvýrazňují ženské přednosti.“ (R2)

ZÁVĚR

Ve své bakalářské práci jsem se pokusila prostřednictvím kvalitativního výzkumu odpovědět na mnou stanovené výzkumné otázky a dosáhnout tak cílů práce. Hlavním cílem práce bylo popsat faktory, které ovlivňují rodiče při rozhodování, zda přivést chlapce do tanečního kroužku. Dále jsem se zaměřila na srovnání názorů rodičů ohledně vnímání tanečníků mužského pohlaví. Dílčím cílem bylo charakterizovat, jaké stereotypy týkající se maskulinity ovlivňují rodiče při rozhodování.

Teoretická část je zaměřena na vysvětlení pojmů v souvislosti s genderovými stereotypy ve společnosti ve spojení s tancem. Zaměřila jsem se na pojmy gender, identita, maskulinita a homosexualita. Také jsem uvedla hlavní styly tance, se kterými se participantů mého výzkumu na soutěžích setkávají. Patří mezi ně street dance, disco dance a contemporary.

Výzkumným vzorkem byli záměrně určeni rodiče dětí, které tancují. Jednalo se o rodiče dívek i chlapců v různém věku, kteří se aktivně věnují tanci. Zainteresovanost rodičů mi tak dala příležitost k otázkám, které jsem zvolila. Sběr dat probíhal prostřednictvím polostrukturovaného rozhovoru s každým rodičem samostatně. Analýza dat byla realizována metodou barvení textu, kódováním a následným vytvářením trsů.

Zpracováním dat vznikly 2 kategorie, které se podílí na tom, zda by rodiče přivedli syna do taneční školy. Kategorie jsem rozdělila na Pozitivní motivaci a Překážky. Kategorie jsem z důvodů přehlednosti přenesla do schématu i se subkategoriemi, které rodiče uváděli v rozhovorech. Výsledky práce jsou podpořeny citacemi účastníků výzkumu. Některé subkategorie jsem ještě dále rozvětvila do schémat, a to Stereotypy, Tanec a Sport.

Z výsledků výzkumu vyplynulo, že rodiče jsou ovlivněni stereotypy, které jsou o

tanečnicích známé. Nejčastěji zmiňovaný byl strach z homosexuality a zženštilosti. Dalším stereotypem se jevil pohled společnosti na tanec jako na dívčí sport. Někteří rodiče by dali syna raději do jiného více chlapeckého sportu. Rodiče poukazovali na obavu z předsudků a posměchu vůči tanečnickům. Nikdo však neměl zcela radikální názor vůči chlapcům v tanečním světě a klidně by synovo tancování podporovali. Pouze v některých případech tanečních stylů by se zdráhali syna zapojit do kroužku. V případě jeho zájmu o sport vidí řadu pozitivních faktorů, proč tančit. Tanec je dle rodičů vhodnou volnočasovou aktivitou, která přináší pohybové základy, práci v kolektivu, rozvoj osobnosti, úspěchy a odměny, které jsou součástí výkonnostního sportu.

Z odpovědí na položené otázky vyplynula také motivace rodičů, proč přivést dítě do taneční školy. U mužské části rodičů převládala iniciativa druhého rodiče, u ženské části jejich zainteresovanost nebo zkušenost s tancem. Pokud vnímají talent svých dětí k tanci, nemají problém děti podporovat ve volbě tancovat. Část rodičů přivedla syna do tanečního kroužku z praktických důvodů, neboť v taneční škole měli již staršího sourozence. Další důvody souvisely s neúspěchem v jiném sportu.

Problematika tanečního světa je z hlediska sociologického výzkumu velice zajímavá a aktuální. Domnívám se, že je možné toto téma dále rozpracovat z různých úhlů pohledu a podrobit účastníky rozhovorů dalšímu výzkumu pro případnou další práci.

LITERATURA A ZDROJE

- BADINTER, Élisabeth (2005). *XY: o mužské identitě*. Praha: Paseka.
- BERGER, Peter (2017). *Pozvání do sociologie: humanistická perspektiva*. Druhé vydání. Přeložil Jiří OGROCKÝ. Brno: Barrister & Principal.
- FAFEJTA, Martin (2004). *Úvod do sociologie pohlaví a sexuality*. Věrovany: Nakladatelství Jan Piszkiwicz.
- FAFEJTA, Martin (2016). *Sexualita a sexuální identita: sociální povaha přirozenosti*. Praha: Portál.
- GIDDENS, Anthony (1999). *Sociologie*. Praha: Argo.
- HENDL, Jan (2016). *Kvalitativní výzkum: základní teorie, metody a aplikace*. Čtvrté, přepracované a rozšířené vydání. Praha: Portál.
- JARKOVSKÁ, Lucie (2004). Prohlédněme genderové stereotypy. In *ABC feminizmu* (s. 19-27). Praha: Nesehnutí.
- JOKER, Madd, (2016). Taneční styl Krump, jeho historie, vývoj i současnost. In: *Hiphopdance.cz*. Citováno 15. března 2019. Dostupné z: <http://www.hiphopdance.cz/krump/>
- KARSTEN, Hartmut (2006). *Ženy - muži: genderové role, jejich původ a vývoj*. Praha: Portál.
- OAKLEY, Ann (2000). *Pohlaví, gender a společnost*. Praha: Portál.
- PETRUSEK, Miloslav, Hana MAŘÍKOVÁ a Alena VODÁKOVÁ (1996). *Velký sociologický slovník*. Praha: Karolinum.
- RELLICHOVÁ, Ludmila (2015). *Taneční tvorba pro děti a s dětmi: ukázky taneční tvorby jako výsledku výchovně vzdělávacího procesu*. Druhé vydání. Praha: NIPOS-ARTAMA, Národní informační a poradenské středisko pro kulturu.
- SLOBODA, Zdeněk (2016). *Dospívání, rodičovství a (homo)sexualita*. Praha: Pasparta.
- Sociologická encyklopedie*, (2017). Citováno 11. března 2019. Dostupné z: https://encyklopedie.soc.cas.cz/w/Hlavn%C3%AD_strana
- ŠVAŘÍČEK, Roman a Klára ŠEĐOVÁ (2007). *Kvalitativní výzkum v pedagogických vědách*. Praha: Portál.

VALDROVÁ, Jana (2004). Ženská a mužská role v jazyce. In *ABC feminizmu* (s. 9-16). Praha: Nesehnutí.

WEISS, Petr, (2010). Homosexualita – příčiny, výskyt a „terapie“. In: *Vesmír.cz*. Citováno 15. března 2019. Dostupné z: <https://vesmir.cz/cz/casopis/archiv-casopisu/2010/cislo-2/homosexualita-priciny-vyskyt-terapie.html>

SEZNAM SCHÉMÁT

- 1) Schéma č. 1 Pozitivní motivace
- 2) Schéma č. 2 Pozitivní motivace
- 3) Schéma č. 3 Sport
- 4) Schéma č. 4 Překážky
- 5) Schéma č. 5 Stereotypy
- 6) Schéma č. 6 Tanec

SEZNAM TABULEK

- 1) Tabulka 1. Výzkumný soubor

SEZNAM PŘÍLOH

- 1) Příloha 1. Etická smlouva

PŘÍLOHY

Příloha 1. Etická smlouva

Vážení rodiče,

jsem studentkou 3. ročníku Filozofické fakulty Univerzity Palackého v Olomouci. Tématem mé bakalářské práce je „Gender a sportovní tanec“. Podpisem tohoto dokumentu účastník rozhovoru stvrzuje, že souhlasí s použitím nahrávek z rozhovorů pro potřeby výzkumu. Slibuji, že získaná nahrávka nebude poskytována jiným osobám a bude použita k výzkumným účelům. Vše proběhne v souladu s etickými pravidly vědeckého výzkumu a bude zachována anonymita všech participantů.

V Olomouci, dne

X

Podpis účastníka výzkumu

X

Podpis výzkumníka